DOMSTOLENS DOM
1. december 1998 *

I sag C-410/96,

angående en anmodning, som Tribunal de grande instance de Metz (Frankrig) i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i de for nævnte ret verserende straffesager mod

André Ambry

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EF-traktatens artikel 59 og 73 B, af Rådets direktiv 73/183/EØF af 28. juni 1973 om ophævelse af begrænsninger i etableringsfriheden og den frie udveksling af tjenesteydelser ved selvstændig virksomhed inden for banker og andre pengeinstitutter (EFT L 194, s. 1) og af Rådets andet direktiv 89/646/EØF af 15. december 1989 om samordning af lovgivningen om adgang til at optage og udøve virksomhed som kreditinstitut og om ændring af direktiv 77/780/EØF (EFT L 386, s. 1),

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, G. C. Rodríguez Iglesias, afdelingsformændene P. J. G. Kapteyn og G. Hirsch samt dommerne G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, C. Gulmann, H. Ragnemalm (refererende dommer), M. Wathelet, R. Schintgen og K. M. Ioannou,

* Processprog: fransk.

generaladvokat: J. Mischo
justitssekretær: fuldmægtig L. Hewlett,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— André Ambry ved advokaterne Michel Walter og Christine Gury, Metz

— den franske regering ved kontorchef Catherine de Salins og ekspeditionssekretær Régine Loosli-Surrans, begge Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtigede

— den spanske regering ved statens advokat, Santiago Ortiz Vaamonde, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent Dimitrios Gouloussis, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 28. april 1998 er afgivet mundtlige indlæg af André Ambry, af den franske regering og af Kommissionen,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 14. maj 1998,

afsagt følgende

Dom

1 Ved dom af 19. december 1996, indgået til Domstolen den 24. december 1996, har Tribunal de grande instance de Metz i medfør af EF-traktatens artikel 177 forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af EF-traktatens artikel 59 og 73 B, af Rådets direktiv 73/183/EØF af 28. juni 1973 om ophævelse af begrænsninger i etableringsfriheden og den frie udveksling af tjenesteydelser ved selvstændig virksomhed inden for banker og andre pengeinstitutter (EFT L 194, s. 1) og af Rådets andet direktiv 89/646/EØF af 15. december 1989 om samordning af lovgivningen om adgang til at optage og udøve virksomhed som kreditinstitut og om ændring af direktiv 77/780/EØF (EFT L 386, s. 1).

2 Dette spørgsmål er blevet rejst under en straffesag anlagt mod direktør André Ambry, som er tiltalt for at have medvirket ved eller udøvet en aktivitet med tilknytning til organisering og salg af rejser eller ophold uden at have det næringsbrev, som kræves i medfør af artikel 4 i den franske lov nr. 92.645 af 13. juli 1992 om fastsættelse af betingelserne for at udøve virksomhed vedrørende organisering og salg af rejser eller ophold (JORF, s. 9457, herefter »lov nr. 92.645«).

Fællesskabets retsforskrifter

3 Det bestemmes i artikel 7 i Rådets direktiv 90/314/EØF af 13. juni 1990 om pakkerejser, herunder pakkeferier og pakketure (EFT L 158, s. 59):

»Den rejsearrangør og/eller formidler, der er part i kontrakten, skal godtgøre, at han stiller tilstrækkelig garanti til i tilfælde af insolvens eller konkurs at sikre tilbagebetaling af erlagte beløb og hjemtransport af forbrugeren.«

4 Det tilføjes i direktivets artikel 8:

»Medlemsstaterne kan vedtage eller opretholde strengere bestemmelser til beskyttelse af forbrugerne på det område, der er omfattet af dette direktiv.«

5 Det bestemmes i artikel 18 i direktiv 89/646:

»1. Medlemsstaterne skal sikre, at de aktiviteter, der er opført på listen i bilaget, kan udøves på deres område efter bestemmelserne i artikel 19-21, enten ved oprettelse af en filial eller ved fri udveksling af tjenesteydelser, af ethvert kreditinstitut, der er meddelt tilladelse og er underlagt tilsyn af en anden medlemsstats kompetente myndigheder i overensstemmelse med bestemmelserne i dette direktiv, under forudsætning af at disse aktiviteter er omfattet af tilladelsen.

2. Medlemsstaterne skal også sikre, at de aktiviteter, der er opført på listen i bilaget, kan udøves på deres område efter bestemmelserne i artikel 19-21, enten ved oprettelse af en filial eller ved fri udveksling af tjenesteydelser, af ethvert pengeinstitut i en anden medlemsstat, der er datterselskab af et kreditinstitut eller fællesejet datterselskab af flere kreditinstitutter, hvis vedtægter giver mulighed for udøvelse af sådanne aktiviteter, og som opfylder samtlige nedenstående betingelser:

...«

6 De i stk. 2 omhandlede institutter skal også opfylde visse betingelser, som er detaljeret beskrevet i samme stykke.

7 Det bilag, som artikel 18 henviser til, omtaler under punkt 6 sikkerhedsstillelse og garantier.

8 Artikel 4 i Rådets direktiv 92/49/EØF af 18. juni 1992 om samordning af love og administrative bestemmelser vedrørende direkte forsikringsvirksomhed bortset fra livsforsikring og om ændring af direktiv 73/239/EØF og 88/357/EØF (tredje skadesforsikringsdirektiv) (EFT L 228, s. 1) fastlægger adgangen til udøvelse af forsikringsvirksomhed. Nævnte artikel erstatter artikel 6 i Rådets første direktiv 73/239/EØF af 24. juli 1973 om samordning af de administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om adgang til udøvelse af direkte forsikringsvirksomhed bortset fra livsforsikring (EFT L 228, s. 3) med følgende bestemmelse:

»Adgang til udøvelse af direkte forsikringsvirksomhed er betinget af en forudgående administrativ tilladelse.

Ansøgning om denne tilladelse skal indgives til hjemlandets myndigheder af:

a) selskaber, der etablerer hjemsted på denne medlemsstats område

...«

9 Desuden ændrede artikel 5 i direktiv 92/49 artikel 7 i direktiv 73/239, som herefter fik følgende ordlyd:

»1. Tilladelsen gælder for hele Fællesskabet. Den giver selskabet ret til at udøve virksomhed i henhold til reglerne om fri etableringsret eller reglerne om fri udveksling af tjenesteydelser.

...«

Den nationale lovgivning

10 Det bestemmes i artikel 4 i lov nr. 92/645, at organisering og salg af rejser eller ophold både individuelt og i grupper kun kan udøves med vinding for øje af en fysisk eller juridisk person, som er erhvervsdrivende og har næringsbrev som rejseagent. I samme bestemmelse opregnes betingelserne for udstedelse af dette næringsbrev, herunder den under litra c) omtalte forpligtelse til:

»af hensyn til kunderne at stille tilstrækkelig finansiel garanti med det specifikke formål dels at sikre godtgørelse af beløb, der modtages med henblik på levering af de i artikel 1 angivne ydelser, dels med henblik på levering af erstatningsydelser; garantien skal være stillet af en kollektiv garantiinstitution, et kreditinstitut eller forsikringsselskab, skal omfatte udgifter til eventuel hjemtransport og skal i påkommende tilfælde kunne frigøres straks i Frankrig«.

11 Gennemførelsesbestemmelserne til denne lov er fastsat ved dekret nr. 94.490 af 15. juni 1994 (JORF, s. 8746, herefter »dekret nr. 94.490«).

12 Det bestemmes i artikel 12 i dette dekret:

»Den finansielle garanti, som er fastsat i artikel 4, litra c), i den ovennævnte lov af 13. juli 1992, er baseret på en skriftlig erklæring om sikkerhedsstillelse, som enten:

1. afgives af en kollektiv garantiinstitution med status som juridisk person ved hertil fastsatte garantimidler eller

2. afgives af et kreditinstitut eller et forsikringsselskab, som har ret til at stille finansiel garanti.

Garantien skal hovedsagelig og principalt sikre tilbagebetalingen af de midler, som er modtaget af rejsebureauet i forbindelse med de forpligtelser, dette har indgået over for sin kundekreds for igangværende eller fremtidige ydelser samt sikre de rejsendes hjemtransport, navnlig i tilfælde af betalingsstandsning, som har ført til konkurs.

...«

13 Det bestemmes i artikel 14 i dekret nr. 94.490:

»Anvendelse af en finansiel garanti stillet af et kreditinstitut eller et forsikringsselskab tillades kun, hvis instituttet eller selskabet er etableret i en medlemsstat i Det Europæiske Fællesskab eller har en filial i Frankrig. Garantien skal i alle tilfælde kunne frigøres straks for at sikre kundernes hjemtransport på de i artikel 16 fastsatte betingelser. Hvis kreditinstituttet eller forsikringsselskabet er beliggende i en anden medlemsstat i EF end Frankrig, skal der indgås en aftale i dette øjemed mellem det pågældende institut og et kreditinstitut eller forsikringsselskab beliggende i Frankrig. En attestation herom fra kreditinstituttet eller forsikringsselskabet med beliggenhed i Frankrig fremsendes af det pågældende rejsebureau til præfekten.

Præfekten underrettes straks og på samme betingelser om ændringer i aftalen og i givet fald om indgåelse af en ny aftale i samme øjemed.

...«

14 De nærmere bestemmelser for iværksættelse af garantien er fastsat i artikel 16 i dekret nr. 94.490, og lyder således:

»Garantien udløses alene på grundlag af den af kreditor over for sikringsorganet fremlagte dokumentation, hvori det godtgøres, at kravet er sikkert og forfaldent, og at det sikrede bureau er ude af stand til at betale, uden at garanterne over for kreditor kan påberåbe sig beneficium divisionis eller beneficium ordinis.

Det sikrede selskabs manglende evne til at betale kan enten udløses ved indgivelsen af en konkursbegæring eller ved et påkrav om betaling forkyndt af en stævningsmand eller afleveret per anbefalet brev med modtagelsesbevis og efterfulgt af betalingsnægtelse eller passivitet inden for en 48-timers frist regnet fra påkravets fremsættelse.

I tilfælde af sagsanlæg skal sagsøgeren per anbefalet brev med modtagelsesbevis give garanten meddelelse om stævningen.

Hvis garanten enten anfægter, at betingelserne for betaling er opfyldt, eller kravets størrelse, kan kreditor anlægge sag direkte mod denne for den kompetente domstol.

Som en undtagelse fra de ovennævnte bestemmelser kan præfekten i hastetilfælde bestemme, at garantien skal udløses med henblik på at sikre hjemtransport for et rejsebureaus kunder, idet præfekten anmoder garanten om omgående og principalt at frigive de midler, der er nødvendige for at dække udgifterne ved hjemtransporten. Hvis den finansielle garanti imidlertid er stillet af en af de kollektive garantiinstitutioner, som er nævnt ovenfor i artikel 13, sørger denne institution, i tilfælde af præfektens konstatering af sagens hastende karakter, for at bringe ethvert middel i anvendelse med henblik på at sikre den omgående frigivelse af garantien.«

Tvisten i hovedsagen

15 André Ambry er, som direktør for selskabet A. Tours, for Tribunal de grande instance de Metz tiltalt for i løbet af 1996 at have medvirket til eller udøvet aktiviteter med hensyn til organisering og salg af rejser eller ophold uden at være i besiddelse af det næringsbrev, som kræves i medfør af artikel 4 i lov nr. 92.645 for at udøve en sådan aktivitet.

16 André Ambry ansøgte Préfecture de la Moselle om et næringsbrev, men fik afslag med den begrundelse, at den finansielle garanti, han var i besiddelse af, og som kræves for at drive et rejsebureau, ikke opfyldte kravene i artikel 14 i dekret nr. 94.490, idet den var stillet af et italiensk pengeinstitut, Compagnia cauzioni SpA, Rom, som ikke havde indgået aftale med et kreditinstitut eller et forsikringsselskab i Frankrig.

17 André Ambry har under straffesagen for Tribunal de grande instance de Metz anfægtet foreneligheden af de i artikel 14 i dekret nr. 94.490 indeholdte krav med fællesskabsretten, såfremt garantien over for et rejsebureau stilles af et kreditinstitut eller et forsikringsselskab etableret i en anden unionsmedlemsstat. Efter hans opfattelse udgør disse krav en hindring for de frie kapitalbevægelser og den frie udveksling af tjenesteydelser med hensyn til garantistillelser, således som de er fastsat i traktaten og i de ovennævnte direktiver, og nægtelsen af at udstede et næringsbrev udgør således en overtrædelse af fællesskabsretten.

Det præjudicielle spørgsmål

18 Da Tribunal de grande instance de Metz fandt, at en fortolkning af forskellige bestemmelser i fællesskabsretten var nødvendig for at afgøre sagerne mod André Ambry, besluttede den at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal bestemmelserne i artikel 14 i dekret nr. 94.490 af 15. juni 1994, som er udstedt med hjemmel i artikel 31 i lov nr. 92.645 af 13. juli 1992, anses for at være i strid med direktiv 73/183 fra 1973, samordningsdirektivet af 15. december 1989, artikel 59 i EF-traktaten og artikel 73 B i Maastricht-traktaten i det omfang, de indfører en pligt til indgåelse af en aftale mellem et kreditinstitut eller et forsik-

ringsselskab beliggende i en anden EF-medlemsstat end Frankrig og et kreditinstitut eller forsikringsselskab beliggende i Frankrig i tilfælde, hvor der stilles en finansiel garanti i en anden medlemsstat end Frankrig?«

19 Indledningsvis bemærkes, at det ikke tilkommer Domstolen under en sag i medfør af traktatens artikel 177 at udtale sig om, hvorvidt nationale regler er forenelige med fællesskabsretten, men at den kan forsyne den nationale retsinstans med alle de fortolkningselementer vedrørende fællesskabsretten, som giver denne mulighed for at bedømme, om disse regler er forenelige med de i sagen omhandlede fællesskabsbestemmelser.

20 Endvidere bemærkes, at reglerne for kreditinstitutters frie udveksling af tjenesteydelser er direkte fastsat i direktiv 89/646, hvorfor det ikke er nødvendigt at henvise til de mere generelle bestemmelser i direktiv 73/183. Derimod må der, for så vidt den nationale ret er i tvivl om foreneligheden med reglerne om fri udveksling af tjenesteydelser af et ved fransk lovgivning indført krav, hvorefter det pålægges forsikringsselskaber i andre medlemsstater at indgå en aftale med et forsikringsselskab i Frankrig, med henblik på dette krav foretages en fortolkning af direktiv 92/49, som vedrører fri udveksling af tjenesteydelser på forsikringsområdet.

21 Spørgsmålet må derfor forstås således, at det ønskes oplyst, om traktatens artikel 59, direktiv 89/646 og 92/49 eller traktatens artikel 73 B er til hinder for en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, hvorefter det med henblik på gennemførelsen af artikel 7 i direktiv 90/314 kræves, at såfremt garantien stilles af et kreditinstitut eller et forsikringsselskab i en anden medlemsstat, skal garanten indgå en tillægsaftale med et kreditinstitut eller et forsikringsselskab i indlandet.

Fortolkningen af reglerne om fri udveksling af tjenesteydelser

22 Det bemærkes, at direktivets artikel 7 pålægger medlemsstaterne en forpligtelse til at fastsætte bestemmelser om, at der skal stilles garantier med henblik på at sikre forbrugerne tilbagebetaling af erlagte beløb eller hjemtransport i tilfælde af insolvens eller konkurs hos den rejsearrangør, de har købt rejsen af. Denne bestemmelse bør fortolkes således, at den fastsætter et mål, som indebærer, at der med henblik på at beskytte forbrugeren tillægges deltageren i en pakkerejse ret til garanti for hjemtransport og tilbagebetaling af erlagte beløb (jf. dom af 8.10.1996, forenede sager C-178/94, C-179/94, C-188/94, C-189/94 og C-190/94, Dillenkofer m.fl., Sml. I, s. 4845, præmis 35 og 42).

23 Desuden fremgår det af samme direktivs artikel 8, at forpligtelsen til at indføre de omtalte garantier, i lighed med direktivets andre beskyttelsesregler, udgør en minimumsbetingelse.

24 Intet forhindrer således medlemsstaterne i at bestemme, at de pågældende garantier ikke blot skal være til stede, men også skal kunne frigives ved hjemtransport af en rejsende, for så vidt som de ikke er i strid med traktaten og navnlig dens artikel 59.

25 Det må derfor undersøges, om princippet om fri udveksling af tjenesteydelser, jf. traktatens artikel 59, som på bankområdet er gennemført ved direktiv 89/646 og på forsikringsområdet ved direktiv 92/49, er til hinder for en national regel, som med henblik på at sikre, at garantierne i henhold til artikel 7 i direktiv 90/314 umiddelbart kan frigives ved hjemtransport af den rejsende, bestemmer, at de skal være ledsaget af en aftale mellem garanten og et i indlandet beliggende pengeinstitut, når de er indgået i en anden medlemsstat.

26 Det bemærkes, at forpligtelsen i henhold til den omtvistede lovgivning til at indgå en aftale med et selskab beliggende i Frankrig gælder for kreditinstitutter og forsikringsselskaber beliggende i andre medlemsstater, når et rejsebureau, som er beliggende i Frankrig, opretter garantier i et af disse selskaber. Det fremgår af det af den franske regering anførte under retsmødet, at denne aftale er en tilføjelse til de oprindelige garantier, som over for rejsearrangøren stilles af kreditinstituttet eller af forsikringsselskabet. Aftalen skal være indgået mellem den oprindelige garant og et kreditinstitut eller et forsikringsselskab beliggende i rejseagentens medlemsstat, idet denne institution skal forpligte sig til at garantere, at midlerne omgående kan frigives.

27 Heraf følger, at det kun er nødvendigt at udfærdige én kontrakt, når der i henhold til artikel 7 i direktiv 90/314 stilles garanti af et pengeinstitut beliggende i Frankrig, hvorimod disse garantier, når de stilles af et pengeinstitut beliggende i en anden medlemsstat, skal være ledsaget af en tillægsaftale, som indebærer, at der stilles yderligere garantier af et pengeinstitut, som er beliggende i Frankrig.

28 Det må fastslås, at sidstnævnte krav for det første virker restriktivt og afskrækkende over for pengeinstitutter i andre medlemsstater, idet det forhindrer dem i direkte og på egen hånd at stille de krævede garantier over for rejsearrangøren på samme vilkår som en garant beliggende i indlandet.

29 Kravet er endvidere af en sådan art, at det kan afholde rejsearrangøren fra at henvende sig til et pengeinstitut i en anden medlemsstat. Ligeledes vil sidstnævntes forpligtelse til at indgå en anden aftale om garantistillelse kunne medføre yderligere udgifter, som almindeligvis vil blive pålagt rejsearrangøren.

30 Under disse omstændigheder må det fastslås, at en lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, hvorefter pengeinstitutter i andre medlemsstater skal indgå en

tillægsaftale, udgør en begrænsning af den frie udveksling af tjenesteydelser, som er sikret ved traktatens artikel 59 og direktiv 89/646 og 92/49.

31 Det må imidlertid undersøges, om en sådan begrænsning kan anses for nødvendig af hensyn til beskyttelsen af forbrugerne.

32 Ifølge den franske regering udgør de praktiske vanskeligheder ved en omgående frigivelse af midler fra et pengeinstitut etableret i en anden medlemsstat en tilstrækkelig begrundelse for kravet om, at dette skal indgå en tillægsaftale. Dette krav er navnlig begrundet dels i de frister, der er nødvendige for at sikre overførslen af midler fra udlandet, dels i, at det er vanskeligt, endog umuligt under en retssag, eller såfremt garanten modsætter sig frigivelsen af midlerne, at anvende visse administrative foranstaltninger eller anlægge retssager som hastesager i andre medlemsstater.

33 I den forbindelse bemærkes, at den forpligtelse til omgående frigivelse, som er indført ved den omtvistede lovgivning, udelukkende vedrører tilfælde, hvor der er tale om hjemtransport af rejsende, men ikke de andre ydelser, som er omfattet af artikel 7 i direktiv 90/314.

34 Imidlertid gælder forpligtelsen til at indgå en tillægsaftale for samtlige garantier, som stilles af kreditinstitutter eller forsikringsselskaber beliggende i andre medlemsstater.

35 Det følger heraf, at for så vidt som forpligtelsen til at indgå en tillægsaftale med et pengeinstitut beliggende i Frankrig omfatter andre tilfælde end hjemtransport, går den ud over, hvad der er nødvendigt for at nå det tilsigtede mål.

36 Med hensyn til den del af garantien, som skal sikre hjemtransport af de rejsende, og for hvilken kravet om omgående frigivelse er begrundet, bemærkes, at André Ambry under retsmødet har anført, at overførsel af midler mellem europæiske banker kan foretages meget hurtigt, dvs. inden for 24 eller 48 timer, gennem det internationale overførselssystem. Den franske regering har erkendt dette, idet den dog har tilføjet, at fristerne varierer og kan være væsentligt længere.

37 Det fremgår således af sagen, at forpligtelsen til omgående at frigive midlerne normalt kan opfyldes forsvarligt, selv om garantien er stillet i en anden medlemsstat. Under alle omstændigheder bemærkes, at den omtvistede lovgivning end ikke giver mulighed for, at rejsearrangøren kan godtgøre, at han kan få frigjort de midler, som er dækket af garantierne, inden for en i denne lovgivning opstillet frist.

38 Endelig bemærkes til argumentet om, at der i de øvrige medlemsstater ikke kan opnås den samme effektive virkning som ved anvendelsen af visse administrative foranstaltninger eller visse retsafgørelser i Frankrig, at selv om visse administrative foranstaltninger ikke kan finde tilsvarende anvendelse på virksomheder i andre medlemsstater, er det dog fortsat muligt at udnytte de retslige hasteprocedurer, som gælder i alle Fællesskabets medlemsstater. Den effektive virkning af de afgørelser, som disse procedurer fører til, vil afhænge af det nærmere indhold af den garantiaftale, som indgås mellem det pengeinstitut, der er beliggende i en anden medlemsstat, og rejsearrangøren.

39 Det må således konkluderes, at traktatens artikel 59 samt direktiv 89/646 og 92/49 er til hinder for en national lovgivning, hvorefter det med henblik på gennemførelsen af artikel 7 i direktiv 90/314 kræves, at såfremt garantien stilles af et kreditinstitut eller et forsikringsselskab i en anden medlemsstat, skal garanten indgå en tillægsaftale med et kreditinstitut eller et forsikringsselskab i indlandet.

40 På baggrund af ovenstående er det ufornødent at tage stilling til, om en sådan lovgivning også er i strid med traktatens artikel 73 B.

Sagsomkostningerne

41 De udgifter, der er afholdt af den franske og den spanske regering og af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i de sager, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Tribunal de grande instance de Metz ved dom af 19. december 1996, for ret:

EF-traktatens artikel 59 samt Rådets andet direktiv 89/646/EØF af 15. december 1989 om samordning af lovgivningen om adgang til at optage og udøve virksomhed som kreditinstitut og om ændring af direktiv 77/780/EØF og Rådets direktiv 92/49/EØF af 18. juni 1992 om samordning af love og administrative bestemmelser vedrørende direkte forsikringsvirksomhed bortset fra livsforsikring og om ændring af direktiv 73/239/EØF og 88/357/EØF (tredje

skadesforsikringsdirektiv) er til hinder for en national lovgivning, hvorefter det med henblik på gennemførelsen af artikel 7 i Rådets direktiv 90/314/EØF af 13. juni 1990 om pakkerejser, herunder pakkeferier og pakketure, kræves, at såfremt garantien stilles af et kreditinstitut eller et forsikringsselskab i en anden medlemsstat, skal garanten indgå en tillægsaftale med et kreditinstitut eller et forsikringsselskab i indlandet.

Rodríguez Iglesias Kapteyn Puissochet

Hirsch Mancini Moitinho de Almeida

Gulmann Ragnemalm Wathelet

Schintgen Ioannou

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 1. december 1998.

R. Grass
Justitssekretær

G. C. Rodríguez Iglesias
Præsident